

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprtne reklamacije so poštnine proste.

Zadružništvo in učiteljstvo.

Na veliki skupščini nemškega zadružništva, ki se je vršila od 17. do 18. avgusta 1905 v Strasburgu in koje so se vdeležili tudi zastopniki avstrijskega zadružništva, obsojalo se je postopanje nemških šolskih oblasti, koje so iz neopravičenih obzirov do nasprotnikov zadružništva izrekle, da se učiteljem sodelovanje na zadružnem polju ne priporoča.

Ker so pa na Nemškem ravno učitelji poleg duhovništva največja opora zadružništva, nastal je v zadružnih krogih velik vihar, ki je še narasel, ker so nasprotniki zadružništva vrh tega zahtevali, da tudi duhovščina ne sme sodelovati — v tem oziru so torej razmere na Nemškem slične našim slovenskim razmeram.

Seveda se nemški in tudi nenemški listi z zadevo bavijo in razpravljajo posebno o sodelovanju učiteljstva.

Ne boče škodilo, če tudi mi o zadevi pišemo, opiraje se seveda na izvajanja raznih zadružnih listov:

Že dostikrat se je ravno učiteljstvu očitalo, da ima premalo smisla za gospodarske razmere ljudstva, da rajši zavzema neko gosposko stališče, oziroma, da nastopajo učitelji rajši kot učenjaki, kakor kot vzgojevalci naroda, ki bi morali dati otrokom praktično vedo.

Če taka očitavanja premotrivamo z ozirom na naše razmere, najdemo, da pač niso resnična.

Ako vstopi mlad učitelj v praktično življenje tudi z namenom, da bo sodeloval na gospodarskem polju, kmalo uvidi, da ne najde lahko z ljudstvom za to pravega stika. V čisto kmetijskih zadevah naš kmet rad po svoje dela, ne sprejema rad poduka, in če

pride celo nekmetovalce s kakim nasvetom, mu kmet ne boče zaupal; tu se torej učitelju ne ponuja ravno ugodna prilika za delo; priznati se pa mora, da je mnogo učiteljev premagalo vse take predsodke in imajo sedaj pri ljudstvu vplivno besedo tudi v čisto kmetijskih stvareh.

Lažje pa pride učitelj do sodelovanja v gospodarskih stvareh, ki so v zvezi s trgovino, z denarjem itd.; tu kmet, ki ne zna ravno prav dobro svinčnika ali peresa vihteti, hvaležno sprejme pomoč, tu so vrata, ki se odpirajo učitelju k zaupanju ljudstva.

V tem smislu pa učitelj na gospodarskem polju najlažje sodeluje, ako se približa zadružam, koje si je ljudstvo ustanovilo i. s. omenjamo posebno posojilnice.

Vsaka rajfajzenovka tvori za svoj okoliš nekako sredotočje za vse denarno gospodarstvo in more splošno na vse gospodarstvo ugodno vplivati.

Ako učitelj sodeluje in pomaga izvrševati namene, koje ima rajfajzenovka, dobí vpogled v različne gospodarske odnose ljudstva, da more potem tudi s svojim nasvetom in dejanski pomagati.

Učitelj je navadno član načelstva ali nadzorstva — mnogokrat tudi načelnik; ima torej častno službo, ki ne more njegovi stanovski časti celo nič škodovati.

Ker pa dobiva za svoje delovanje od posojilnice primerno nagrado, čisto jako lepe zneske — poveča tudi svoje dohodke.

Smelo trdimo, da more učiteljstvo smatrati zadružništvo za dober in časten vir zvišanja svojih dohodkov.

Kot načelnik ozir. odbornik posojilnice pridobi učitelj pa tudi na svojem ugledu, pri-

dobi si zaupanje — in to more samo le ugodno uplivati na njegove vspehe v šoli.

Mnogo je že slovenskih učiteljev, ki marljivo in vspešno delujejo na zadružnem polju — nadejamo se pa, da postanejo ravno učitelji poleg duhovništva glavni sotrudniki pri našem delu.

N. G.

Politični ogled.

Za splošno in enako volilno pravico se je izrekel občinski odbor v Trbovljah v svoji seji dne 13. t. m. Tudi občinski svet graški je sklenil isto, zato so sedaj spodnještajerski nemški listi, posebno celjska „vhtarca“, zelo hudi.

Avstrijski katoliški shod se začne na Dunaju dne 18. t. m. Udeležili se ga bodo vsi narodi avstrijski. Izmed Slovencev bodeta govorila na njem g. držav. poslanec Povše in voditelj kat. narodne stranke na Kranjskem g. dr. Ivan Šusteršič. Shod bo trajal do dne 22. t. m. Razpravljalo se bo na njem pred vsem o društveni organizaciji, tudi o mladeniški organizaciji so posebni poročevalci.

Odpor železničarjev končan. Na državnih železnicah so bili uslužbenci s svojo plačo nezadovoljni, zato so uprizorili poseben štrajk, da bi prisilili merodajne kroge, naj ugodijo njihovim zahtevam. Svojo službo so začeli opravljati natančno po zastarelih predpisih, ki so bili pravno še sedaj v veljavi, a so se že dolgo hitreje in spretnejše izvrševali. Na državnih železnicah so nastali veliki neredi v prometu. Vlada se je začela pogajati ter ugodila delavskim zahtevam. Kdor je organi-

LISTEK.

Zgubljena krona.

(Novela. Poslovenil I. V. Starogorski.)

Na ozki brvi, ki je peljala čez deročo strugo, je stal Ratmir Kazinski. Srepa je zrl na nekaj belega, ki se je bliščalo na grajskem balkonu.

Ali vidijo njegove napete oči znabiti več kakor oči drugega zemljana? . . .

Kazinski je bil lep mladenič, odkritosrčnega in prijaznega vedenja. Za lepim, prostim čelom je tičala marsikatera fantazija. Oblečen je bil borno; hlače so mu bile prekratke, rokavi na zuknji ozki. Ali to ni škodovalo mladeniču. Njegovo krepko telo je prišlo tembolj do veljave.

Ko se je skrilo ono belo na grajskem balkonu, se je tudi Ratmir obrnil in odšel čez brv dalje v gozd.

„Oho, Ratmir!“ zakliče nekdo njegovo ime.

„Poljubljam roko, gospod župnik“, odvrne Ratmir in se odkrije.

„S študiranjem torej ni nič?“ vpraša župnik.

„Ne. Ni podpore! Škoda!“ pristavi čez

nekaj časa. „Študiral bi rad, a domači morajo tudi živeti“.

Župnik se zamisli. „Da, da, je že pač tako. Če bi jaz mogel . . . Ali moje sestre otrok porabi vse, kar si pritrgam.“

„Velečastiti ste že tako dovolj storili za-me.“

Za nekaj hipov reče župnik:

„Poskusil bom pri gospodi. Znabiti dá kako podporo, da lahko greš v slikarsko akademijo. To bi bilo žalostno, ako bi pustili, da tak talent ovene. Da, da! Poskusil bom . . . le zanesi se na me! Do tedaj pa z Bogom!“

In častitljivi mož napravi nekaj dolgih, energičnih korakov, kot bi takoj hotel iti v grad.

„Ratmir, prinesi mi prej nekaj tvojih slik in risarij, da bom imel pokazati pri gospodi, razumeš?“

Ratmir mu da, kolikor jih je imel slučajno pri sebi.

„Sedaj pa zdrav! . . .“

Sedaj se še le ločita. Župnik koraka zamišljeno naprej, Ratmir pa drvi domov, kot bi koga preganjal.

V sobi pri Kazinskem je bilo vse lepo urejeno. Miza, pogrnjena s snažnim prtom, z duhtečim šopkom na sredi. To vse je bilo pripravljeno v čast male komtese, grofove hčerke,

ki je javila, da pride pogledat. Sedaj je sedela za mizo. Osem otrok jo je pa gledalo okrog mize s prstom v ustih, kakor kak svetovni čudež.

„Kaj pa piše?“ vpraša komtesa in razgrne velik popisan papir.

„Dobro mu gre in profesor je zelo zadovoljen z njim. In mnogo se ima učiti, piše, in zelo hvaležen je za dobrote“, govori ženica, mati Ratmira. „Milostljivo komteso pozdravlja tolikokrat in na izkazano dobroto ne pozabi, dokler bo živ“.

Mala gospica nekoliko zardi ter bere pazljivo pismo do konca. In ko je že prebrala do konca, obvisi ji oči še dolgo na podpisu.

„Sedaj slika neko veliko podobo“, reče zamišljeno komtesa.

„Da! . . . Ali ne razumemo ga prav“, reče mati z nekakim ponosom.

„Kaj pa slika?“

„Mislim . . . tako je namreč rekel . . .“

„Zgubljeno krono“, pomaga Fran starejši sestri. „Začel jo je že, ko je bil še doma. Bil je kralj, ki je drvel le za zemeljskim bogastvom in srečo. Ko je nekoč iskal srečo, zgubi svojo krono. Zmučen, žalosten in reven jo išče po gozdih in pustinja. Krona je pa padla v cvetni grm, kjer je bila popolnoma skrita med listjem in cvetjem, varovana od trnja. Pri tem cvetnem grmu pa je sedela